

goro z 2 batalijonoma pešcov in 1 eskadronom konjikov. Stali so Francozi zdaj od Višnje gore proti Žuženberku in zopet nazaj tje proti Cerknici. Bila je divizija Pinova pod zapovedništvom generala Palombina. Da bi Francozi naprej proti Novemu mestu ne silili, odpravi general Rebrovič 22. sept. popoldne polkovnika Milutinovič-a in grofa Starhemberg-a z 1 batalijonom gradiškanskih, 1 batalijonom Št. Jurških graničarjev in 1 eskadronom huzarjev v Žuženberg, da bi od tam Francoze izpodila. Al zjutraj 23. sept. so se Francozi že iz Žuženberka in Kerke proti Dobremu polju umaknili. Kakor hitro polkovnika to zvesta, skleneta Francoze tam napasti. Po trudapolnem potu, kterege še morebiti ni nikoli kaka vojska nastopila, mahmeta naravnost čez Brezov dol, Ambrus in Tisovec v strašnem dežji proti Dobremu polju, kamor pozno ponoči dospeta. Al sovražnik se je bil že v Lašče odmaknil. Skleneta toraj, 25. sept. prijeti ga od vseh strani. En oddelk Št. Jurških graničarjev pod stotnikom Benko-m se koj v Dobrem polju odpravi proti ribniški cesti, da bi sovražnika od zad zajel. V Ponikvah se sopet en oddelk okrene na desno, tretje kerdelo pa je šlo naravnost po ljubljanski cesti. Vse tri čete pridejo skoraj ob enem vsaka od svoje strani v Lašče in ob eni popoldne od vseh strani Francoze primejo. Komaj se tepejo eno uro, in že so sovražniki — bilo jih je 3500 — popolnoma polomljeni in premagani. Le za beg pripravna in borštnata okolica jih je rešila popolnoma pogube.

Francozi so se pri Oblokah potem sopet zbrali, in sicer, ker so se jim od Cerknice še njihovi ljudje pridružili, skupaj 3000 pešcev, 500 konjikov in 8 topov. V malo dneh so se udarili z našimi zopet pri Cerknici, kar pa tukaj popisovati ne spada v moj sedanji potopis.

Odbila je bila ura 4; moj vozač me je že težko čakal, toraj z Bogom Lašče in hajd na kola! Nisem pa mislil, ko sem se poslovil, da bo ta vas v malo tednih žertva strašnega požara, kateri je uboge prebivavce, ki so imeli že do tistih dob z zidanjem cerkve mnogo stroškov, pahnul v veliko revšino in nadloge. Znan je namreč požar v Laščah 28. maja, toraj o tem ne bom zdaj več govoril, ampak le to rečem: Bog daj, da bi se Laščanje kmalo mogli izkupati iz svojih nadlog! (Dal. sl.)

Odgovor

na gosp. dr. Klunovo prašanje v 52. listu lanskim „Novic“.

Po jeziku slovanskem razpada Istra na kajkavščino, ča- in čakavščino in na štokavščino.

Perva sega od Tersta do tarske Vale (vall di torre) ali do izliva buzetskega potoka (fiume Quieto), kakor ga nekteri imenujejo, v morje; še na južni strani te reke pobere sledeče na čakavščino mejne občine: Karojba, Kaldir, motovunske Novake, Zamašk, Grimalda, Draguč, Hum, Dolenja vas pod grajšino Glupoglava (Lupoglav), kakor kmet govori, kake dve uri pred Učko; od ondot se oberne njena meja na severozapad okoli Čičarije na Berkine proti Krajnskem. Ti Kajkovci se razdeljujejo a) na Savrine, pobrežji okolo Kopra do blizo Opertla in Buzeta, b) na Fučke; vsi drugi dolenci, kakor Čakavci govorijo. Razločijo se eni od drugih mnogo po nošnji in po zrasti. Fučki imajo v svoji besedi mnogo hervatsčine, ker so imeli do kasna glagolitske cerkvene obrede; v njihovih cerkvah se najdejo mnogi glagolitski napisi.

Drugi so Čakavci po sredi Istre, ter segajo na njeni istočni strani do luke Rabac (porto Rabac), od onde jih eno malo meji Raša, zatem so najjužneje čakavske občine od iztoka na zapad: S. Ivanac, Žmin, Kringa (Corridico), Tinjan, Beran, Terviš in Vižinada. Za S. Ivancem skupa do Terviš je še med što in ča nekdanja meja med Benečiji (republica Veneta) in kraljevici (Austriaci). Ča-

kavci na zapadni strani Istre ne segajo posve do morja, ampak onde se meji što s kaj. Pravi čisti Čakavci so samo Pazinci, oni tudi š in ž nekako po poljski izgovarajo š in ž. Drugi grajani v Istri in v Liburnii tudi še ž, š, č mnogo tanje izgovarajo, kakor vanjščaki (Landbewohner im Gegensatz zum Städter), zato ti njih govor imenujejo „gospodski.“

Najpervi prišniki slovanski od severa so morda čakavci; oni imajo še mnogo staro- in severoslovansčine, n. p. vi mesto iz: vilaz sunca, vireni blago. vikopaj itd., konj palja, galoppirt, palja (pedone) = eines Reiters Begleiter zu Fuss (češ. palovati); hervata = plašč (i poljski); popel (po-palit), za skvarjeno pepel, olita = čreva (i češki) itd.; stare besede: zatrep Bucht, pahlić Flocken, žlebinka Rinnthal, ošterc stimulus, paklun, zvaljano testo, paklunača, valjar itd.; imena gorske: Pahornica (pahor, češki Hügel), Lonščica = log = lug. Dimbolak = (doboko) Pilonščak, itd. Ista beseda Pazin je bolj po češki napravljena od (pre)-pad = jama, d v z. Še so rodbine tudi s pridevkom čeh. Tudi govorijo Bouh, poul, Tuonka, češki púl itd; izgovarjajo: vira, san bi, govori san, san pisá, pa tudi zdrôvje, krôlj za zdravlje, kralj.

Treta je štokavščina, vse drugo dali do Pulja; ti imenujejo Čakavce Bezjake; ako se ta na onega pozov oglasi: ča? mu se on naruga: Čaklote! Ako mu se oglasi z oj! mu reče: Joklote! Njim se že na obrazi pozna, da so sini Jugovići; svoje tesne dolge hlače imenujejo benovreke, Čakavci pa gaće. Najzadni prišniki v Istro so Perojci, jedini staroverci v tej deželici; da imajo dva popa in školo, se čuje.

V Liburnii, kar je vladno na Istro spada, bivajo Čakavci, to je: po Beršešćini, Mošćenišćini, Lovranšćini, Veprinašćini, na Voloskem, in na Katavšćini, s tem razločkom, da izgovarjajo: bil, govoril, pisal. Oni, posebno stari ljudje, najčisteje hervatski govorijo. Čakavski gradi so najmanj poitaljančeni.

Čičarija, čakavski govorec: bia, reká, govoria, je: Klana, Bergud, Mune, Vodice, Jelovice, Dane, Galac, Terstenik, Klenošćak, Raspo, Račjavas, Lanišće, Bergudac, Podgaće, Slun, Brest, Rakitovac.

Jako pokrajnčeni kraji so: Dolenje, Jelšane, Vranokračina, Šušak, Novavas, Lisac, Lazi, Studena, Škalnica, Posjak, Lipa, Starad, Šapjane, Rupa, Poljana.

Posve pokrajnčeni (poslovenčeni) Čiči so: v Račici, Novem gradu, Hrušici, Obrovi, Herplji, Markovičini. Ki zna bolje, daj bolje i za moj poduk! J. V.

Prijateljsk odgovor

na opazko gosp. A. M. v Kastvi v listu 2.

Mnogo let je vže, kar sem vedil za razlago imena Kastav iz nemškega Kösten-au; mislim, da jo je rekel naš rajni vladika; al meni ne gré v glavo: Slovani imamo mnogo imen iz kostanj, na pr., v Istri župa Kostanja, naši morda Kostanj-(-i grad), na Krajnskem, Kostanjevica, na Horvaškem Kostanjica itd.; al v teh besedah se nj nikdar ni zgubil; težko bi se bil v besedi Kastav; laglje bi se bil l v besedi Kastel premenil v v po pravilih slovanskega jezika; posebno če se prevdara na kakšne promene je stavljen slovenski tverdi l; da se glasniki menjajo, je znano. Nobeden se ne čudi, da je Nemeč iz Kastav hotel napraviti svoj Köstenau, ki vé, kako še zdaj s čistoslovanskimi imeni gospodari.

Sledeči uzroki so me napeljali, da sem jaz Kastav iz Kastel razlagal: a) Kastel ni samo vlaška (latin. in njezinih hčerk) beseda, ampak evropejska sploh; da je tud staroslov. kostel, kaže Miklošić v lexicon l. sl. v. d. v corr. et add.; Čeh ima kastel za castellum, in kostel, čudo veliko! za cerkev; itd. drugi jeziki. b) Ber-